

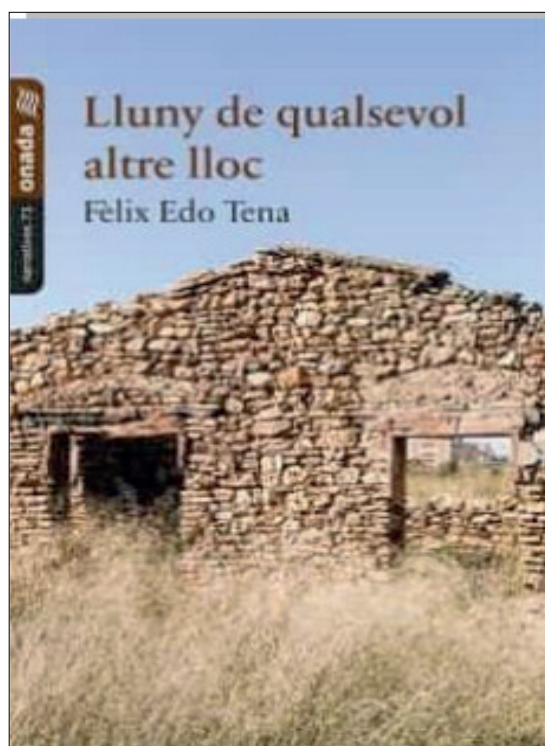
Diàlegs amb els llibres

Examen de la destrucció

Martí Domínguez

Publicat el 12 de juny de 2021. Núm. 1935

<https://www.eltmps.cat/opinio/14321/examen-de-la-destruccio#!/X10YPtvHuffvDL>

Llegint “Lluny de qualsevol altre lloc” (Onada edicions), la darrera novel·la de Fèlix Edo Tena, recordava “En la orilla”, de l’estimat Rafael Chirbes. Si aquest explica la destrossa mediambiental de la Safor i la Marina, Fèlix Edo ho fa de Castelló. Però, en el fons, l’al·legat és semblant: un examen de la rapacitat humana, de l’allau de vulgaritat i cobdícia que caracteritzen aquests temps, de com tot (o quasi tot) es prostitueix sota l’única regla que mana, la de la llei de l’oferta i la demanda. Fèlix Edo fa un recorregut corprenedor per aquells voltants de Castelló, de com l’horta ha estat arrabassada, de com sols han fructificat polígons industrials a mig gas (ara pense en la destrossa colossal de la Vall d’Alba), amb urbanitzacions vulgars i horribles. El protagonista de Fèlix Edo, un professor que decideix abandonar-ho tot i regressar al vell mas de la família, perdut en algun lloc de les muntanyes, fa aquell viatge catàrtic a peu cap als seus orígens, i hi explica el que veu al seu pas.

És aquesta peregrinació cap als orígens la que resulta tan angoixant. Perquè si la desfeta en la ciutat és anihiladora, també ho és la que s’ha produït al món rural, on establir-se és

vist com una mostra excèntrica, i quasi de malfactor. En aquesta humanitat on l’únic valor són els diners, on per a qualsevol transacció se t’exigeix un número de compte bancari (de qualsevol banc, per més pirata que s’haja mostrat), viure aïllat d’aquell univers pervers es jutja com una mostra de rebel·lia. Els diners sempre han marcat el rumb del món, però potser mai com ara. Ho escrivia Chirbes, en les darreres planes de la seua novel·la, potser les més brillants: “el dinero no tiene patria, tú procura que no te falten en el bolso euros convertibles, [...], procura sobre todo, almacenar lingotes de oro, que fijate si hace siglos que van en danza los lingotes de oro, las joyas, brillantes, rubies y zafiros, milenios de acá para allá, y siguen conservando el valor que tenían el octavo día de la creación del mundo, cuando Eva vio una serpiente y le echó mano creyéndose que era un collar de esmeraldas”.

El nostre país balafiat en lingots d'or, que es guarden de contraban en bancs pirates de suïssa. Ho escriu Fèlix Edo, amb la seua bona prosa, tensa i segura: “Mire esta casa i l'hort, i els veig enderrocats i sepultats pel trànsit, per blocs de pisos, per supermercats i per l'afany de destrucció insaciable”. Els vells horts asfaltats, i la verdura que consumeix la gran ciutat vinguda de les mars de plàstics, a centenars (o milers) de quilòmetres. “Els dels hivernacles són els camps dels brots escanyats, de la terra vitaminada i regada amb químics que mai més no tornarà a ser. És el recinte on treballen els qui ragen sang pels ulls i per les mans”. Verdura produïda amb subsaharians triturats per la cobdícia infinita, que omplin els supermercats de les grans superfícies, que s'instal·len sobre la plana fèrtil i feta xixina, on també creixen com bolets les cases unifamiliars, amb un jardinet ridícul, amb una palmera tropical i gespa artificial.

Quin llibre més valent i honest és “Lluny de qualsevol altre lloc”! Perquè en mig d'aquella desfeta incommensurable, Joan, el protagonista, que avança com un zombi, es troba amb una ciutat en festes, i una humanitat èbria de cervesa. Quan pregunta què passa, li contesten: “La Magdalena, festa plena! En quin món vius, jove?”. I Joan descriu, el que hi veu, que no pot ser més vulgar i absurd: “Va veure homes i dones vestits amb bruses de llauradors, encara que mai no hagueren agafat una aixada o un cabàs. Va pujar fins al parc Ribalta i es va trobar amb firaires que venien menjar i productes de plàstic a uns consumidors que es mostraven entusiasmats”.

En quin món vius, li pregunta aquella humanitat rebordonada a aquell jove desorientat. És una bona pregunta, que potser tots ens l'hauríem de fer. I si tenim valor, intentar contestar-la.

Publicats pel “Centre d'Estudis dels Ports”

DOMINGUEZ PALLARÉS, M. (2021): Morella, memòria d'un temps, records d'una guerra. Onada Ed.

La dècada de 1930 va ser una època marcada per esdeveniments històrics que van afectar fortament la població: la dictadura de Primo de Rivera, la monarquia d'Alfons XIII, la Segona República, la guerra civil i la dictadura franquista.

La societat morellana va haver de viure aquests escenaris polítics i en va patir les repercussions socials. Ara, noranta anys després, encara hi ha qui recorda les vivències d'aquells dies de la seua infància i joventut.

Com era la Morella de 1930? Quins oficis tenien els ciutadans? Com passaven el temps lliure els morellans? Quines tavernes i establiments d'aquella època han perdurat? Quines celebracions han desaparegut? Com va afectar la guerra civil? Com es va viure la visita de milícies republicanes foranes? I l'entrada dels nacionals? Quines conseqüències van patir?

A través d'entrevistes fetes a testimonis directes descobrim la vida quotidiana i popular d'aquell temps i també els efectes de la irrupció de la guerra. En aquest llibre es posa en valor la importància de les fonts orals com a aportacions de coneixements de la nostra història. Mitjançant aquestes històries de vida podem obtindre una visió personal de com era la societat morellana de l'època i com es va viure la guerra civil.

PASTOR AGUILAR, J. (2021). *Tocates i melodies per a dolçaina*. Onada ed.

Us presentem un recull de seixanta-cinc melodies escrites per l'autor per a ser interpretades amb dolçaina a una o dues veus i per a ser tocades en les manifestacions festives de la ciutat de Morella: retaules, cercaviles, etc. Han estat escrites entre 1980 i el maig de 2020.

La pandèmia i el subsegüent confinament que, a més del patiment i la preocupació, ens van regalar bona cosa de temps lliure, han servit per acabar-ne i completar-ne algunes i fer-ne alguna de nova. S'han interpretat, moltes per primera volta, al balcó de casa -no podíem eixir- uns minuts abans de les vuit de la tarda justet al punt de l'aplaudiment veïnal, des del 16 de març fins al 2 de maig, sense repetir-ne cap.

Algunes d'aquestes melodies ja són de domini públic, com *El carrer de les Calçades*, que ja sona per tot el País Valencià, *La plaça de la Font*, dedicada per l'autor als dolçainers de Vilafamés, i altres que ja fa temps que interpreten els dolçainers de Morella, entre elles una que tenen dedicada i que porta per títol *Gaiteros de Morella*.

La intenció és deixar constància escrita d'un conjunt de tonades dolçaineres que ja fa temps que sonen i altres que no s'han sentit mai, perquè puguen interpretar-se en l'àmbit de la música festiva popular.

També es pretén donar una certa continuïtat a l'estil dels dolçainers de Morella, atès que en algunes de les melodies es refan fragments que l'autor recorda de menut, quan sentia tocar les cercaviles a Elías Royo, Garrafa.

Alguna melodia, concretament *Final Garrafa*, està escrita únicament, a mode d'homenatge, perquè continue sonant un final que tocava sempre el senyor Elías a la cercavila de vespra de festa.